

डॉ. ज्योतिष मित्र मिलिंद (पुणे)

ज्योतिष अभ्यास, मार्गदर्शन

आणि समुपदेशन

संपर्क : ७०५८११५९४७ वेब : www.jyotishmitramilind.in

अवकहडा चक्र माहिती

अवकहडा चक्र

१) तिथी २) वार ३) नक्षत्र ४) योग ५) करण ही ५ अंगे मिळून पंचांग हा शब्द प्रचलित झाला आहे.

प्रत्येक पंचांगा मध्ये अवकहडा चक्र दिलेले असते. जन्म चंद्र नक्षत्रा आधारित हे चक्र आहे. ज्योतिषास याचा भविष्य कथनासाठी उपयोग करून घेता येतो.

अवकहडा चक्र मध्ये खालील प्रकारे माहिती दिलेली असते.

- १) नक्षत्र
- २) नाडी
- ३) योनी
- ४) गण
- ५) आराध्य वृक्ष
- ६) दान
- ७) देवता
- ८) मुख
- ९) दृष्टी
- १०) नक्षत्र स्वामी
- ११) नक्षत्र तत्व
- १२) संज्ञा
- १३) पीडा दिवस

- १४) चरणाक्षरे
 १५) चरणांक
 १६) चरण स्वामी
 १७) नवांश समाप्ती
 १८) नवांश राशी
 १९) राशी स्वामी
 २०) वर्ण
 २१) वश्य
 २२) राशी तत्व
 २३) घात चक्र

नक्षत्र	अश्विनी नक्षत्रापासून क्रमाने २७ नक्षत्रे दिलेली असतात.
नाडी : १. आद्य २. मध्य ३. अंत्य	अश्विनी नक्षत्रापासून क्रम : आद्य, मध्य, अंत्य नंतर अंत्य, मध्य, आद्य
योनी	अश्व, गज, मेष, सर्प, श्वान, मार्जार, उंदीर, गो, महिषी, व्याघ्र, मृग, वानर, मुंगूस, सिंह,
गण : १. देव २. राक्षस ३. मनुष्य	देव, राक्षस, मनुष्य
आराध्य वृक्ष	धारण करणे, उपासना करणे
दान	अनिष्ट असेल तर दान करणे
देवता	उपासना करणे
मुख : १. अधो २. ऊर्ध्व ३. तिर्यक	१. अधो मुख नक्षत्रे कठोर असतात. २. ऊर्ध्व मुख नक्षत्रे कोमल असतात. ३. तिर्यक मुख नक्षत्रे मध्यम असतात.
दृष्टी : १. अंध २. मंद ३. चिबिट ४. सुलोचन	१. अंध दृष्टी वर हरवलेली वस्तू पूर्वेस बहुदा सापडते, २. मंद दृष्टी वर हरवलेली वस्तू दक्षिणेस बहुदा सापडते ३. चिबिट दृष्टी वर हरवलेली वस्तू पश्चिमेस शोधावे, बहुदा सापडत नाही. ४. सुलोचन दृष्टीस हरवलेली वस्तू उत्तरेस शोधावे, बहुदा सापडत नाही.
नक्षत्र स्वामी	केतू, शुक्र, रवी, चंद्र, मंगळ, राहू, गुरु, शनी, बुध
नक्षत्र तत्व : १. अग्नी २. पृथ्वी ३. वायू ४. जल	

संज्ञा	क्षिप्र, उग्र, मिश्र, ध्रुव, मृदू, तीक्ष्ण, चर ई.
पीडा दिवस	तिथी दिलेल्या असतात.
चरणाक्षरे	नावरस, व्यवसायाचे नाव, ई. सुचवण्यासाठी
चरण अंक	१ अग्नी २ पृथ्वी ३ वायू ४ जल
चरण स्वामी	१ ५ ९ मंगळ २ ६ १० शनी, ३ ७ ११ शुक्र ४ ८ १२ चंद्र च. स्वामी
नवांश समाप्ती	३ अंश २० कला
नवांश राशी	१, ५, ९ मेष २, ६, १० मकर, ३ ७ ११ तूळ ४ ८ १२ कर्क नवांश
रास	जन्म रास कोणती
राशी स्वामी	राशी स्वामी कोण
वर्ण १. क्षत्रिय २. वैश्य ३. शुद्र ४. विप्र	मेष राशीपासून पासून क्रम १. क्षत्रिय २. वैश्य ३. शुद्र ४. विप्र व सिंह व धनु पासून परत तोच क्रम
वश्य १. जलचर २. वनचर ३. कीटक मानव ४. चतुष्पाद	१. जलचर : कर्क, मीन, मकर २. वनचर : सिंह ३. कीटक : वृश्चिक मानव : मिथुन, धनु, कुंभ, कन्या, तूळ ४. चतुष्पाद : मेष, वृषभ
राशी तत्व १. अग्नी २. पृथ्वी ३. वायू ४. जल	मेष राशीपासून पासून क्रम १. अग्नी २. पृथ्वी ३. वायू ४. जल व सिंह व धनु पासून परत तोच क्रम

ज्योतिष मित्र मिलिंद (7058115947)

(८)

अवकहडा चक्र

नक्षत्र नाडी-यौनि गण-आराध्यवृक्ष दान-देवता मूत्र-दुष्टो स्वामी-तत्त्व-संज्ञा	१ अश्विनी आद्य-अध देव-कुपला अश्व-अधिनीकुमार तिर्यक-मंद केतु-वायु-क्षिप्र	२ भरणी मध्य-गज मनुष्य-आवळी श्वेतवस्त्र-यय अधो-चिबिट शुक्र-अग्नि-उग्र	३ कृत्तिका अन्य-मेष राक्षस-उंबर सुवर्ण-अग्नि अधो-सुलोचन रवि-अग्नि-मिश्र	४ रोहिणी अन्य-सर्प मनुष्य-जांभोजी दुध-ब्रह्मा ऊर्ध्व-अंध चंद्र-पृथ्वी-ध्रुव	५ मृग मध्य-सर्प देव-खैर खैर-चंद्र तिर्यक-मंद मंगल-वायु-मृदु	६ आर्द्रा अन्य-धान मनुष्य-कुष्माण्ड काशीगाय-शंकर ऊर्ध्व-चिबिट राहु-जल-नीलम	७ पुनर्वसु आद्य-माज्जर देव-वेङ्क उडीर-तौल-अदितो तिर्यक-सुलोचन गुरु-वायु-चर	८ पुष्य मध्य-मेष देव-पिपल रक्तवस्त्र-बृहस्पति ऊर्ध्व-अंध शनि-अग्नि-क्षिप्र	९ आश्लेषा अन्य-माज्जर राक्षस-नागधाका तौल, धनु-सर्प अधो-मंद बुध-जल-नीलम	
पीडादिवस चरणाक्षरे चरणांक चरणस्यामी नवांशसमाप्ति नवांश राशि	१ १० ३ ७ १० ० १ २१ १ १० २७ २१ ७ १ २० २८ ३० १५ ७ २१ ० १५ ७ ७ ७ २१ २० २२ ७ ७ १० २० ० १ ० ६०	१ १० ३ ७ १० ० १ २१ १ १० २७ २१ ७ १ २० २८ ३० १५ ७ २१ ० १५ ७ ७ ७ २१ २० २२ ७ ७ १० २० ० १ ० ६०	१ १० ३ ७ १० ० १ २१ १ १० २७ २१ ७ १ २० २८ ३० १५ ७ २१ ० १५ ७ ७ ७ २१ २० २२ ७ ७ १० २० ० १ ० ६०	१ १० ३ ७ १० ० १ २१ १ १० २७ २१ ७ १ २० २८ ३० १५ ७ २१ ० १५ ७ ७ ७ २१ २० २२ ७ ७ १० २० ० १ ० ६०	१ १० ३ ७ १० ० १ २१ १ १० २७ २१ ७ १ २० २८ ३० १५ ७ २१ ० १५ ७ ७ ७ २१ २० २२ ७ ७ १० २० ० १ ० ६०	१ १० ३ ७ १० ० १ २१ १ १० २७ २१ ७ १ २० २८ ३० १५ ७ २१ ० १५ ७ ७ ७ २१ २० २२ ७ ७ १० २० ० १ ० ६०	१ १० ३ ७ १० ० १ २१ १ १० २७ २१ ७ १ २० २८ ३० १५ ७ २१ ० १५ ७ ७ ७ २१ २० २२ ७ ७ १० २० ० १ ० ६०	१ १० ३ ७ १० ० १ २१ १ १० २७ २१ ७ १ २० २८ ३० १५ ७ २१ ० १५ ७ ७ ७ २१ २० २२ ७ ७ १० २० ० १ ० ६०	१ १० ३ ७ १० ० १ २१ १ १० २७ २१ ७ १ २० २८ ३० १५ ७ २१ ० १५ ७ ७ ७ २१ २० २२ ७ ७ १० २० ० १ ० ६०	
राशि स्वामी-वर्ण वश्य-तत्त्व	 मेष मंगल-क्षत्रिय चतुष्पाद-अग्नि	 मेष मंगल-क्षत्रिय चतुष्पाद-अग्नि	 मेष मंगल-क्षत्रिय चतुष्पाद-अग्नि	 मेष मंगल-क्षत्रिय चतुष्पाद-अग्नि	 मेष मंगल-क्षत्रिय चतुष्पाद-अग्नि	 मेष मंगल-क्षत्रिय चतुष्पाद-अग्नि	 मेष मंगल-क्षत्रिय चतुष्पाद-अग्नि	 मेष मंगल-क्षत्रिय चतुष्पाद-अग्नि	 मेष मंगल-क्षत्रिय चतुष्पाद-अग्नि	
नक्षत्र नाडी-यौनि गण-आराध्यवृक्ष दान-देवता मूत्र-दुष्टो स्वामी-तत्त्व-संज्ञा	१० मघा अन्य-उदीर राक्षस-वट गुल, मोठ-पितर अधो-चिबिट केतु-अग्नि-उग्र	११ पूर्वा मध्य-उदीर मनुष्य-पल्लस अश्व-भग अधो-सुलोचन शुक्र-अग्नि-उग्र	१२ उत्तरा आद्य-गो मनुष्य-पापरी मोती-अर्चमा ऊर्ध्व-अंध रवि-वायु-ध्रुव	१३ हस्त आद्य-माहिषो देव-जाई अन्न-सूर्य तिर्यक-चिबिट चंद्र-वायु-क्षिप्र	१४ चित्रा मध्य-व्याघ्र राक्षस-बेल पोतवस्त्र-न्यष्टा तिर्यक-चिबिट मंगल-वायु-मृदु	१५ स्वाती अन्य-माहिषो देव-अर्जुन लालगाय-वायु तिर्यक-सुलोचन राहु-अग्नि-चर	१६ विशाखा अन्य-व्याघ्र राक्षस-नागकेशर शाय्या-मिश्र ताम्र-इंद्राक्षि अधो-अंध गुरु-वायु-मिश्र	१७ अनूराधा मध्य-मृग देव-नागकेशर शाय्या-मिश्र तिर्यक-मंद शनि-पृथ्वी-मृदु	१८ ज्येष्ठा आद्य-मृग राक्षस-सांबर पादकलाप-ईश तिर्यक-चिबिट बुध-पृथ्वी-नीलम	
पीडादिवस चरणाक्षरे चरणांक चरणस्यामी नवांशसमाप्ति नवांश राशि	२० ० १७ २० २० १५ १२ ३० ३७ ३७ ७ ५ १५ ५ ५ ५२ १० ० ५ ५६ ० १७ २१ ० १५ १८ १५ १३ ज ७ ३५ २४ ० ५ २६ ५५	२० ० १७ २० २० १५ १२ ३० ३७ ३७ ७ ५ १५ ५ ५ ५२ १० ० ५ ५६ ० १७ २१ ० १५ १८ १५ १३ ज ७ ३५ २४ ० ५ २६ ५५	२० ० १७ २० २० १५ १२ ३० ३७ ३७ ७ ५ १५ ५ ५ ५२ १० ० ५ ५६ ० १७ २१ ० १५ १८ १५ १३ ज ७ ३५ २४ ० ५ २६ ५५	२० ० १७ २० २० १५ १२ ३० ३७ ३७ ७ ५ १५ ५ ५ ५२ १० ० ५ ५६ ० १७ २१ ० १५ १८ १५ १३ ज ७ ३५ २४ ० ५ २६ ५५	२० ० १७ २० २० १५ १२ ३० ३७ ३७ ७ ५ १५ ५ ५ ५२ १० ० ५ ५६ ० १७ २१ ० १५ १८ १५ १३ ज ७ ३५ २४ ० ५ २६ ५५	२० ० १७ २० २० १५ १२ ३० ३७ ३७ ७ ५ १५ ५ ५ ५२ १० ० ५ ५६ ० १७ २१ ० १५ १८ १५ १३ ज ७ ३५ २४ ० ५ २६ ५५	२० ० १७ २० २० १५ १२ ३० ३७ ३७ ७ ५ १५ ५ ५ ५२ १० ० ५ ५६ ० १७ २१ ० १५ १८ १५ १३ ज ७ ३५ २४ ० ५ २६ ५५	२० ० १७ २० २० १५ १२ ३० ३७ ३७ ७ ५ १५ ५ ५ ५२ १० ० ५ ५६ ० १७ २१ ० १५ १८ १५ १३ ज ७ ३५ २४ ० ५ २६ ५५	२० ० १७ २० २० १५ १२ ३० ३७ ३७ ७ ५ १५ ५ ५ ५२ १० ० ५ ५६ ० १७ २१ ० १५ १८ १५ १३ ज ७ ३५ २४ ० ५ २६ ५५	२० ० १७ २० २० १५ १२ ३० ३७ ३७ ७ ५ १५ ५ ५ ५२ १० ० ५ ५६ ० १७ २१ ० १५ १८ १५ १३ ज ७ ३५ २४ ० ५ २६ ५५
राशि स्वामी-वर्ण वश्य-तत्त्व	 मृग सूर्य-क्षत्रिय चतुष्पाद-अग्नि	 मृग सूर्य-क्षत्रिय चतुष्पाद-अग्नि	 मृग सूर्य-क्षत्रिय चतुष्पाद-अग्नि	 मृग सूर्य-क्षत्रिय चतुष्पाद-अग्नि	 मृग सूर्य-क्षत्रिय चतुष्पाद-अग्नि	 मृग सूर्य-क्षत्रिय चतुष्पाद-अग्नि	 मृग सूर्य-क्षत्रिय चतुष्पाद-अग्नि	 मृग सूर्य-क्षत्रिय चतुष्पाद-अग्नि	 मृग सूर्य-क्षत्रिय चतुष्पाद-अग्नि	

	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	
	मृग	पूर्वाषाढा	उत्तराषाढा	श्रवण	घनिष्ठा	जनतारका	पूर्वाभाद्रपदा	उत्तराभाद्रपदा	रेवती
गण-आराध्यवृक्ष	आद्य-धान	मध्य-वानर	अन्य-वानर	अन्य-वानर	मध्य-मिश्र	आद्य-अंध	आद्य-मिश्र	मध्य-गो	अन्य-गण
दान-देवता	राक्षस-राक्ष	मनुष्य-वेत	मनुष्य-कणस	देव-रई	राक्षस-शमी	राक्षस-कटेश	मनुष्य-आद्य	मनुष्य-कृतिव	देव-मोक्ष
मूत्र-दुष्टो	लोह-निर्झरि	कंबान-उदक	मोती-विधेय	पौलस्त्य-विष्णु	सोन, तप-बन्धु	साक्षर-वक्रज	सोन-अजैकचरण	शेडो-अजैकचरण	मिश्र-पुष्प
स्वामी-तत्त्व-संज्ञा	अधो-सुलोचन	अधो-अंध	ऊर्ध्व-मंद	ऊर्ध्व-सुलोचन	ऊर्ध्व-अंध	ऊर्ध्व-मंद	अधो-विचिट	अधो-सुलोचन	तिर्यक-अंध
	केतु-जान-तोरण	शुक्र-जल-उग्र	रवि-पृथ्वी-ध्रुव	चंद्र-पृथ्वी-चर	मंगल-पृथ्वी-चर	राहु-जल-चर	गुरु-अग्नि-उग्र	शनि-जल-ध्रुव	बुध-जल-मृदु
पीडादिवस	१ ५ १५ ५ ० १ ७ ७ ३१ १५ ३ १५ ० ४ २१ १२ ० १० २ ११ ० १२ ८ ७ १० ३१ २१	१ ७ ७ ३१ १५ ३ १५ ० ४ २१ १२ ० १० २ ११ ० १२ ८ ७ १० ३१ २१	१ ७ ७ ३१ १५ ३ १५ ० ४ २१ १२ ० १० २ ११ ० १२ ८ ७ १० ३१ २१	१ ७ ७ ३१ १५ ३ १५ ० ४ २१ १२ ० १० २ ११ ० १२ ८ ७ १० ३१ २१	१ ७ ७ ३१ १५ ३ १५ ० ४ २१ १२ ० १० २ ११ ० १२ ८ ७ १० ३१ २१	१ ७ ७ ३१ १५ ३ १५ ० ४ २१ १२ ० १० २ ११ ० १२ ८ ७ १० ३१ २१	१ ७ ७ ३१ १५ ३ १५ ० ४ २१ १२ ० १० २ ११ ० १२ ८ ७ १० ३१ २१	१ ७ ७ ३१ १५ ३ १५ ० ४ २१ १२ ० १० २ ११ ० १२ ८ ७ १० ३१ २१	१ ७ ७ ३१ १५ ३ १५ ० ४ २१ १२ ० १० २ ११ ० १२ ८ ७ १० ३१ २१
चरणाक्षरे	ये यो धा भी धू धा फा डा	ये यो धा भी धू धा फा डा	ये यो धा भी धू धा फा डा	ये यो धा भी धू धा फा डा	ये यो धा भी धू धा फा डा	ये यो धा भी धू धा फा डा	ये यो धा भी धू धा फा डा	ये यो धा भी धू धा फा डा	ये यो धा भी धू धा फा डा
चरणांक	१ २ ३ ४ १								

टोप :- मूहूर्त प्रकरणात निघे अर्धांश नक्षत्र घण्ट्यास सांगितल असेल तिघे, उत्तराषाढाचा होवट हारवण्यास अनुक्रमे पुर्वेस व दक्षिणेस बहुधा सापडले. चिबिट व सुलोचन दुष्टीच्या नक्षत्रावर या १/४ व श्रवणाचा पहिला १/१५ हिस्सा मिळून होणावा भागास अर्धांश नक्षत्र म्हणावे त्याची वस्तु हारवण्यास अनुक्रमे पश्चिमेस व उत्तरेस हुडकावो, बहुधा सापडत नाही. अधो-तिर्यक-ऊर्ध्व दृष्टि चिबिट (मध्य) संज्ञा क्षिप्र व तत्त्व पृथ्वी आहे, अंध व मंद दुष्टो असलेल्या नक्षत्रावर वस्तु मूत्र असलेला नक्षत्र अनुक्रमे कठोर, मध्यम व कोमल असतात.

राशि	मेष	वृषभ	मिथुन	कर्क	सिंह	कन्या	तुला	वृश्चिक	धनु	मकर	कुंभ	मीन
मास	कार्तिक	मार्गशीर्ष	आषाढ	पौष	जेष्ठ	भाद्रपद	माघ	आश्विन	श्रवण	वैशाख	चैत्र	फाल्गुन
तिथि	१,६,११	५,१०,१५	२,७,१२	२,७,१२	३,८,१३	५,१०,१५	४,९,१४	१,६,११	३,८,१३	४,९,१४	३,८,१३	५,१०,१५
वार-नक्षत्र	रवि-मघा	शनि-हस्त	सोम-स्याती	बुध-अनू	शनि-मूळ	शनि-श्रवण	गुरु-शत	शुक्र-रेवती	शुक्र-भरणी	मंगल-रोहिणी	गुरु-आर्द्रा	शुक्र-आश्लेषा
योग-करण	विष्कंभ-वय	शुक्ल-शक्रुनि	परिध-कोलव	व्याघात-नाग	धृति-वय	शुक्ल-कोलव	शुक्ल-तैत्ति	व्यतीपात-गर	वज्र-तैत्ति	गंड-किस्तुन	गंड-किस्तुन	वज्र-चतुष्पाद
व्रत-पुं चंद्र-सी, चंद्र	१, १, १	४, ५, ८	३, ९, ७	१, २, ९	१, ६, ४	१, १०, ३	४, ३, ६	१, ७, २	१, ४, १०	४, ८, ११	३, ११, ४	४, १२, १२
नामाक्षरांचे वैरवर्ग पाहण्याचे कोटक						स्वकीय वर्गापासून पाचवा वैरवर्ग जाणावा						
आ ई उ ए	क ख ग घ ङ	च छ ज झ ञ	ट ठ ड ढ ण	त थ द ध न	प फ ब भ म	य र ल व	श ष स ह					
गरुड	मांजर	सिंह	कुत्रा	सर्प	उंदीर	गज	हरिण					

टोप :- उ.भा. ची चरणाक्षरे दु, वा, झा, जा या क्रमानेही काही प्रथातून आढळतात. म्हणून उ.भा. नक्षत्रासाठी चरणाक्षराऐवजी चरणांकाला महत्त्व द्यावे.

ज्योतिष मित्र मिलिंद